

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quo fine Matrimonium contrahi debeat. Pun. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

non testentur de commissionis facta valore, quia Concilium non postulat, ut testentur de valore matrimonij, sed solum de matrimonij exteriori contractu. Quo testimonio simul testantur de consensu contrahentium non in se, sed in procuratore, sicuti contingit in matrimonio medio interpetre contracto, in quo Parochus, & testes testari non possunt de consensu contrahentium in interprete expresso. Ad secundum respondeo, illam doctrinam Riminaldi verissimam esse, quando eadem ratio procedit in actu ac in commissione, secus quando diuersa, ut in presentia, non enim ex mandato clandestino eadem inconuenientia sequuntur, quae consequuntur ex clandestino contractu, ut de se patet. Ad tertium eodem modo respondendum est, prohibito sine prohiberi media, quae illum necessarium inferunt: ac clandestinum mandatum non infert necessarium matrimonium clandestinum, sed publicum; quippe mandatum non datur ad matrimonium clandestinum contrahendum sed ut contrahendum publicè. Ad confirmationem desumptam ex leg. 39. *Tauri* dico esse speciale dispositionem in eo casu, tum ob vitandas Commissario fraudes, ut constat ex leg. 31. *Tauri*, hodie 5. tit. 4. lib. 9. noua recopilat. ibi: [y los tales commissarios hacen muchas fraudes.] Tum quia mandatum ad testandum est species quaedam testamenti, siquidem continet heredis institutionem, substitutionem, exheredationem, meliorationem, tutorum designationem, quae si à Commissario non fiant, ipso iure facta manent ex leg. 35. *Tauri*, hodie 7. tit. 4. lib. 9. noua recopil. At in mandato ad matrimonium contrahendum neque inconuenientia quae in matrimonio clandestino procedunt adesse possunt, neque matrimonij contractus aliquo modo continetur. Ad quartum dico prohiberi mulieri mandatum concedere absque licentia viri, ne legi regia praedictum ferret, ac ex mandato clandestino non sit praedictum d. cetero Trident. siquidem coram Parocho, & testibus matrimonium est à Commissario contrahendum.

7. Hinc à fortiori sit ad praedictum mandatum concedendum non esse opus scriptura, sed verbis tantum constitui posse, sicuti de quocunque procuratore generaliter dicitur leg. 1. tit. 5. part. 3. ibi: [y quando lo hicieren de palabra] *Gloss. leg. maritus verbo prescripsit, Cod. de procuratorib.* & ibi Doctores Iason leg. 1. num. 7. *Cod. eodem tit.* & plures allegans *Diaz. Perez. leg. 3. vers. verum autem, tit. 4. lib. 3. ordinam.* Et tradit in presentia Sanch. lib. 2. disp. 1. num. 14. *Gurierr. cap. 43. num. 16.* Neque item est necessaria sexuum diuersitas in procuratoribus ad matrimonium sed duo viri, vel duae feminae hoc officium gerere possunt, quia ipsi non proprio nomine sed alieno contrahunt, ut rectè aduertit Sanch. *supra n. 15. Gurierr. n. 17.* His positis,

8. Dico primò matrimonium ante Trident. & illis in locis in quibus modò Concil. Trident. receptum non est, optime potest tam in ratione contractus, quam Sacramenti per procuratorem contrahi, sicuti definitur, *cap. fin. de procuratorib. in 6. & cap. honoratur 32. qu. 58. 2.* Et ratio est manifesta, quia iure naturae celebrari matrimonium sicut & alius contractus potest: ac Christus Dominus matrimonij naturam non mutauit, sed ad esse Sacramenti euexit. Ergo &c.

9. Dico secundò, etiam illis in locis in quibus Concil. Trident. receptum est, certissime est affirmandum matrimonium per procuratorem contrahi posse, tam in ratione contractus, quam Sacramenti, ita ut oppositum merito plures Doctores temeritatis nota inuuant: sic pluribus relatis *Henriq. lib. 1. cap. 2. num. 2. Sanch. lib. 2. disp. 1. num. 20. Gurierr. cap. 43. num. 10. Coninch. disp. 2. dub. 9. num. 67.* Et colligitur tum ex praxi Ecclesiae, quae passim maxime inter Nobiles, & Principes matrimonium contrahi per procuratorem permittit. Tum quia Trident. Concil. matrimonium clandestinum detestatum est: ac matrimonium per procuratorem coram Parocho, & testibus contractum non est clandestinum, seu publicum. Ergo matrimonium per procuratorem contractum coram Parocho, & testibus Concil. Trident. non obstat.

10. Sed aduersus hanc conclusionem obicitur primò Concil. Tridentinae exigat praesentiam Parochi, & testium pro forma ad valorem matrimonij, quando autem aliquid exigitur pro forma, & ut quid necessarium exequi debet specificè, & non per equipollens, leg. 1. §. si quis ita ff. de verb. obligatio. & leg. obligari §. tutor statim ff. de auctor. & consensu tutorum, §. tutor autem instr. eodem. tit. Praesentiam autem parochi, & testium consensui procuratoris non est praesentia consensui contrahentium specificè, sed solum equipollens, non igitur sufficit. Vnde cum in supra dicta leg. obligari, requiritur, ut tutor praesens sit contractibus minoris, non sufficit ut adsit per procuratorem, & cum in alienatione rerum Ecclesiae Canonicorum praesentia requiratur plures Doctores cum *Rebuffo de alien. rerum Ecclesiae numero 92.* affirmant non posse Canonicos per epistolam consentire. Ergo cum praesentia Parochi & testium consensui contrahentium adesse debeat, non sufficit, si procuratoris consensui adsit. Secundo: Parochus, & testes assistentes procuratoris consensui

Ferd. de Castro, Sum. Mor. Part. V.

testari non possunt de valore matrimonij, quia nesciunt, an concedens mandatum consensum reuocauerit, & an procurator mandatum finerit: Tertio non leuia inconuenientia inferuntur ex matrimonio per procuratorem contracto; quippe contingere potest, & saepe contingit aliquem ex contrahentibus tempore quo celebratur mortuum esse vel consensum reuocasse, vel cum non habeat personam quacum contrahat satis cogitam, postmodum poeniteat, & duram vitam gerere cogatur. Ergo si ob inconuenientia clandestinum matrimonium prohibetur, etiam hoc matrimonium prohiberi debet.

Haec tamen leuia sunt. Ad primum respondeo, Concilium non dixisse Parochum, & testes praesentes esse debere consensui contrahentium, sed contractui matrimonij. At si Parochus, & testes sint cum matrimonio per procuratorem celebratur contractui matrimonij praesentes existunt. Secundo dico, quoties praesentia alicuius requiritur ut forma, nequit impleri per equipollens, sed debet impleri specificè, nisi iuri communi obstat, aut verbis expressis habeatur: obstat autem iuri communi, quòd praesentia Parochi, & testium formaliter assistere debeat consensui, contrahentium, siquidem matrimonia per procuratorem celebrata semper approbavit, & ex alia parte verbis expressis non habetur praesentiam Parochi, & testium consensui contrahentium formaliter assistere debere, sufficit ergo ut praedicto consensui per procuratorem expresso assistant. Tutoris verò, & Canonicorum praesentia in supradictis casibus requiritur, quia eligitur industria tutoris, & Canonicorum, ut rebus pupilli, vel Ecclesiae melius provideatur. Tertio respondeo, Concilium non immutasse, neque inuouisse consensum contrahentium, sed illis addidisse ut formam praesentiam Parochi, & testium. Cum autem ante Concilium consensui per procuratorem fuerit sufficiens, & postea debet esse, si ipsi superaddatur conditio requisita de praesentia Parochi, & testium. Ad secundum non est necessarium, quòd Parochus, & testes testentur de matrimonij valore, sufficit si testentur de eius contractu, ad quod necessarium videtur quòd illis constet procuratorem mandatum habere ad contrahendum, quia non proprio nomine, sed alieno contrahit, ut rectè probat *Coninch. disput. 24. dub. 9. num. 78.* tamen contrarium firmet *Gurierr. cap. 44. num. 100.* Non tamen est opus, ut illis constet mandatum reuocatum non esse, id enim semper presumere debent, quoties de reuocatione non constat, sicuti semper praesumunt contrahentes verè, liberè, & absque vilo impedimento contrahere, cum matrimonio contrahendo assistunt. Ad tertium probat, ad summum ob illa inconuenientia debere hunc modum contrahendi irritari, non tamen de facto irritum esse. Adde omnem contractum humanum aliquibus incommodis semper expositum esse.

11. An vero per epistolam, sicut per procuratorem potest matrimonium celebrari, communi sententia defendit etiam stante Concil. Trident. fieri posse, ut videre est apud *Nauarr. lib. 4. consilii. de cognat. spirit. cons. 2. alias 6. num. 9. Sanch. disput. 12. num. 3. Molin. de iustit. 3. disput. 254. Henriq. lib. 1. cap. 2. num. 6. Gurierr. cap. 45. num. 4. Coninch. disp. 24. dub. 9. num. 80.* Quippe per epistolam fieri traditio, & acceptatio potest, uti fiebat spectato iure antiquo, *leg. mulierem ff. de ritu nuptiar.* Quod tamen Concil. Tridentino mutatum non est. Debet autem traditio, & acceptatio vtriusque contrahentis coram eodem Parocho, & testibus fieri, aliàs non possent testari de matrimonio, id verò fiet, si scribas Matris te ipsum in maritum ei tradere, cumque in uxorem ex tunc accipere, ipsaque legens litteras coram Parocho, & testibus affirmet se etiam tibi tradere, & traditionem te factam acceptare. En tibi traditio & acceptatio vtriusque contrahentis fit coram eodem Parocho, & testibus. Alius à similis casus adducitur à Sanch. *supra.* Existimo tamen necessarium esse, quòd Parochus, & testes agnoscant tuas litteras, ut sic sciant cuius traditionem mulier acceptat, uti notauit *Coninch. dicto dub. 6. in fine, num. 8.*

12. Quod si dicas, nullus potest ministrare Sacramentum, quando non sibi constat dispositum esse recipientem, tum ad illius receptionem, tum ad illius effectum: ac contrahenti per procuratorem vel epistolam non constat, an alius capax sit Sacramenti, vel sit ritè dispositus, ergo non poterit saltem licitè sic contrahere. Respondeo praesumere debere morali certitudine alium esse dispositum tum ad Sacramentum, tum ad illius effectum.

PUNCTVM X.

Quo fine matrimonium contrahi debeat?

1. Triplex est finis matrimonij.
2. Contrahere ob finem extraneum primò & per se aliqui dicunt esse mortale, alij veniale.
3. Sub distinctione respondetur.

Triplex est finis matrimonij *essentialis, accidentalis, & extraneus.* Finis *Essentialis* est materia corporum traditio, & radicalis obligatio ad reddendum seibidem. *Finis Accidental*, sed matrimonij proprius, est sobolem generare *Genes. 1.* & concupiscentia remedium habere iuxta Paul. *1. Corinth. 7.* propter fornicationem unusquisque uxorem suam habeat, & in ea quaeque suum vitium. Finis *Extraneus* est voluptas, diuitiae, honor, pax inter consanguineos, &c. Saep ex matrimonio consecuta. Finis *essentialis* seruandus est non solum ut matrimonium licite, sed etiam valide contrahatur, ut diximus *hac disp. punct. 1.* & tradunt omnes apud Sanch. *lib. 2. disp. 29.* Hoc sine saltem virtualiter retento contrahere expressè ob sobolis generationem, quando aptus es generare, nemini dubium esse potest licere, quippe ad hunc finem ab Authore naturae matrimonium ordinatum est. Contrahere autem ob vitandam fornicationem, quando periculum illius ad est consilium est Pauli, acquit ergo esse finis indebitus: cessante autem potentia ad generandum, & periculo fornicationis si contrahas ob mutam obsequiorum communicationem, ex honestate sine contrahis, quippe ad hunc finem matrimonium institutum est.

2. Quapropter solum est difficultas de fine extraneo, An ob illum primo, & per se matrimonium contrahere peccatum sit? Affirmare esse mortale Angel. verbo *Matrimonium 2. num. 25.* Couarru. *2. part. de matr. cap. 1. num. 7.* Sed dura sanè sententia, quia non matrimonium quatenus Sacramentum est, sed quatenus est contractus dicitur ad praedictos fines obtinendos, quod non videtur esse nimia inordinatio. Communior tamen sententia est neget esse mortale ad praedictos fines extrinsecos contrahere; admittit tamen esse veniale peccatum, eo quod inordinatum sine fine secundarium & matrimonio extraneum primo & per se intendere, cum secundario tantum, & per accidens appetendus esset. Sic D. Anton. *3. part. tit. 1. cap. 19. §. 9.* Paludan. *in 4. dist. 30. quest. 2. art. 3.* Sylvest. verb. *Matrimonium 4. quest. 4.* Nauarr. *cap. 2. num. 79.* Sanch. *lib. 2. disp. 29. num. 26.* Layman. *lib. 5. tract. 10. cap. 4. num. 1. §. 1.*

3. Ceterum distinguendum censet inter fines extrinsecos. Alii enim sunt qui per se honestatem moralem continent, quales sunt pax Reipublicae, charitas & amor inter consanguineos, illustris familiae conseruatio. Alii vero sunt in quibus nulla moralis honestas reuocet, ut est voluptas, diuitiae, & honor. Si contrahas ob fines moralem honestatem continentes nullum peccatum committis, sed actum virtutis moralis exerces. Quippe finis illius actionis honestus est, medium, quo ad illum obtinendum veris etiam est honestum, ergo ex nullo capite ea actio vitari potest. Nam esto illa actio habeat alium finem, seu effectum magis proprium, & praecipuum, illum expressè intendere non obligat: satis enim est illum non excludas, ut manifestissimis exemplis probat Coninch. *disp. 2. §. 2. num. 14.* Oculi (inquit) dati sunt primo ad videndum, secundo ad explicandos conceptus. Si igitur nacta occasione oculis uti velis, ut tuos conceptus exprimas, nihil de primario fine cogitans, quis dicet te peccaturum? Idem est de lingua, quae data est primo conceptus explicandis, ea tamen absque vilo peccato uti potes ad eandem aliumve finem extrinsecum. Atque ita contrahere matrimonium ob pacem aliquam obtinendam, ob fraternam charitatem fovendam, ob familiam illustrem conseruandam licitum & honestum est, sicuti dixit Coninch. *dicta disp. 2. §. 2. dub. 2. conclus. 4. numero 18.* Basil. Poncet, *lib. 1. de matr. cap. 2. num. 13.*

Si vero ob fines aliam moralem honestatem continentes contrahas est probabilè sit peccatum veniale committi, eo quod alienum sit a rationali natura operari absque fine virtutis, at tamen probabilis censet nullam in presenti adesse peccatum, sicuti docuerunt Basil. & Coninch. *suprà.* Moneor, quia contractus matrimonij per se est actus honestus, tum in ratione contractus, cum ad generandam prolem, vitandam fornicationem, & mutam obsequiorum communicationem diuigatur tum in ratione Sacramenti à Christo instituti ad gratiam conferendam; velle autem obtrine aliquid temporale actu per se honesto inhonestum non est; ergo nullum est peccatum velle contrahere matrimonium retinendo illius fines, ut illo contracto vxoris pulchritudine, & dote, copulaeque voluptate fruaris, quia eo casu non operaris absque fine virtutis, qui in ipso opere intinsecè imbibitur, quem in executione ipsius operis intendis, cum illum non excludis, idèoque Caietan. *tom. 1. opusc. tra. 3. 12. de matr. quest. 3.* Nauarr. *cap. 2. num. 79.* Couarru. *4. decret. 2. part. cap. 1. §. unico n. 7.* Sanch. *lib. 2. disp. 29. num. 25.* Gucci. *cap. 46. num. 7.* affirmant regulariter nullum peccatum committere contrahentem ob vxoris dorem & pulchritudinem, quia esto horum consecutionem medio matrimonio ita expresse intendat, ut nisi haec adessent, non contraheret: at quia fines ipsius operis non excludit, horum bonorum consecutio reputari debet non tam finis operis, quam motiuum, & excitatiuum illius.

PUNCTVM XI.

De matrimonio sub conditione contracto.

Sub duplici conditione contrahi matrimonium potest. Sub conditione inquam praesenti, praeterita de futura, eaque necessaria, contingenti, vel impossibili, corpis, vel honesta, vel contra matrimonij substantiam, pendente à propria voluntate, vel absoluta.

§. II.

De conditione honesta temporis praesentis, vel praeteriti.

1. *Conditio spectans tempus praesens, vel praeteritum non infert matrimonium conditionale.*
2. *Aliqui requirunt matrimonium contractum sub hac conditione vtriusque contrahentis notam esse debere, & matrimonium valere.*
3. *Oppositum verius est.*

Contrahens, qui sub conditione spectante tempus praeteritum, vel praesens celebratur, proprie non est conditionalis, quia de natura, & essentia conditionis est suspendere actum usque ad illius euentum. §. *sub conditione, insunt, de verb. obligat.* at si conditio praesens est, vel praeterita suspendere actum non potest, sed parum coalluit.

3. Solum est difficultas, An requiratur ad valore matrimonij, quod ad conditio vtriusque contrahentis nota sit. Vg. contrahens cum Maria sub conditione quod nobilis sit; quod habet tantam dorem, quod eius pater obtineat tale officium, ignoras autem an de facto ea conditio in te exillat, ut *Cap. Coninch. disputat. 29. dub. 1. num. 6.* negat te matrimonium contrahere, quousque agnoscas conditionem oppositam esse. Moneor, quia ad matrimonium necessario requiritur, ut consensus contrahentium vtriusque notus sit, at qui sub conditione sibi vel alteri ignota consentit, ne scit, an vere consentiat, vel potius dissentiat, siquidem eius dissentus, vel consensus et conditione pendet, eius existentiam ignorat, & quia licet tamque appositio conditionis ignorate illi modo contrahenti quo diceres, *Accipio te in uxorem, vel Non accipio*, ex quo nemi dubium esse potest nullum matrimonium contrahi, quia ex illis verbis aequè a sensus, & dissentus colligitur, se videtur dicendum in praesenti.

3. Sed rectius Sanch. *lib. 5. disp. at. 7.* & Gasp. Harado *disputat. 7. diffinit. 2.* censent praedictum matrimonium valere: hanc esse nota non sit conditionis existentia, est tamen vtriusque contrahentis notus consensus sub existentia conditionis, non sub conditionis notitia: non enim consensus in matrimonio sub conditione nobilitatis notae, sed sub conditione nobilitatis existentis; ergo consensus vtriusque notus est casu quo nobilitas existat. Secus est de illa forma contrahendi: *Accipio te in meam, vel Non accipio*, quae nec consensus, nec dissentum determinat significare. Et probat optime potest ex §. *conditiones 6. insunt, de verborum obligationib. & leg. cum ad 38. de Rebus creditis*, ubi deciditur stipulatione sub conditione rei praeterite nasci obligationem: tamen si contrahentes ignorent appositam esse conditionem, nasci in quam obligationem non solum non renouandi consensus, & expectandi conditionis notitiam: sed etiam nasci obligationem de re stipulata, alias nulla esset differentia inter contractus sub conditionibus praeteritis ignoratis ac sub conditionibus contingentibus futuris.

§. II.

De matrimonio sub conditione honesta futurae temporis.

1. *Si conditio est necessaria non impedit matrimonij valorem.*
2. *Idem est dicendum de conditione contingente insallibilis futurae.*
3. *Secus de conditione absolute contingente.*
4. *Adueniente conditione matrimonium subsistere absque non consensu negant plures.*
5. *Verius est oppositum.*
6. *Fit satis rationibus num. praeced. allegatis.*
7. *Quando censentur impleri conditio, si patri placuerit.*
8. *Satisfit fundamentis secunda sententia num. 4. relata.*
9. *Non archantur contrahentes ad procurandam conditionis executionem.*
10. *Illis in locis in quibus Concil. Trid. receptum est, negat Sanch. Parochium, & restas assistere dere conditionis executionem.*
11. *Contrarium verius existimo.*